

(א) [גיטין מח: ט] (ס) [שם],
א [מכות ק: א],
ד [מגילה ט: א] (ס) [סוטה
לע"א],

רבינו הגנאל

אם החלו ער חצי דמיון
מה ששנה בניסן ק' זוזי
לא משנה בה בתשרי נ'
זוזי מאכילין אותו מעשר
עני ולא שביקין ליה
לזבני בהכי. האי נמי
לזבי מוסיקין אם בא לגבות
ממון בתשרי ודילא ארעא
ואמי ליה הניקן דני
בעידית חב לי בינונית כמו
ששנה פכשיו. ואמי ליה
המויק אי שקלת מיטב
שקול בול כי השתא דלא
יכלנא להחזיק דהא דינך
בעידית. ואי שביק בינונית
שקול כמו ששנה בניסן
דקרנא ביה ישיב לרבות
שנה סוף כי האי גונא מה
ששנה בניסן. ודחי' לה,
כלום אם כן הירעתה כח
(שלמדיקין) [שלניקין].
אלא אי אכא דמדיה לא
התניא ברי שהיו לו בתים
שדור וזכרם ואינו מוצא
למכור מאכילין אותו
מעשר עני עד מחצה. והיו
בה רבה, ופירשה כגון
רבימי ניסן יקרא ארעא
בר'. ולבעל חוב מדימין
ליה, בעל חוב דינו
בבינונית. ואמי ליה חב לי
זיבורית כדש' השתא
בתשרי בר'. ודחי' לה אם
כן נעלת דלת בפני לוח
בר', ופשוטה היא. והדרן
לשמעתין. מכל מקום
קשיא. ופרקי' ישיב
מטלטלי ניהו וכל
מטלטלין מיטב קרינא
בה. דאי לא מוכין בהאי
אתרא מדובני באתרא
אחרנא, לבר מקרקע
דלית ליה ממטב כי היכי
דליקפון עליה זבונא.
בעא מיה רב שמואל בר
אבא מרבא בשלח הן שמין
או בשלעלמ' הן שמין. פי'
כגון שהיו בינונית שלו
בעידית דעלמ' אי אמרת
בבינונית. ופשט לה בשלח
הן שמין. ואותיב ליה
מיהא דתניא נוקין בעידית
ובעל חוב בבינונית
וכתובת אשה בזיבורית.
היו לו בינונית וזיבורית
נוקין ובעל חוב בבינונית
וכתובת אשה בזיבורית.

אפילו פורטא נמי לא ליספו ליה. שהרי שוות קרקעותיו מאתים
זוז: דזיומי ניסן יקרי ארעא. מפני שהלוקח ניר חורש אותן בימות
הקץ חורען בתשרי ובמרחשון וזיומי תשרי זילי שאין סיפק לזרען
באתה שנה: זין כדשפא.

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אפילו פורטא נמי לא ליספו ליה ואמר מר
עלה לא צריכא דבינומי ניסן יקרא ארעא
וביומי תשרי זל ארעא דכ"ע נטרי עד ניסן
ומזבני והאי הואיל ואצטריכא ליה זוזי זבין
כדשפא עד פלגא אורחיה למיזל טפי לאו
אורחיה למיזל והכא נמי גבי נוקין דיניה
בעידית ואי א"ל איהו חב לי בינונית טפי
פורטא א"ל אי שקלת כדינך שקול כדשפא
ואי לא שקול כיוקרא דלקמיה מתקין לה
רב אחא בר יעקב יא"כ הורעת כחן של נוקין
אצל בינונית וזיבורית דרחמנא אמר ממיטב
ואת אמרת מבינונית וזיבורית נמי לא אלא
אמר רב אחא בר יעקב אי איכא לרמיווי
לב"ה מדימין ליה בבעל חוב דיניה בבינונית
ואי א"ל חב לי זיבורית טפי פורטא א"ל אי
שקלת כדינך שקול כדשפא ואי לא שקול
כי יוקרא דלקמיה ימתקין לה רב אחא בריה
דרב איקא א"כ נעלת דלת בפני לוח דא"ל
אילו הווי לי זוזי הווי שקלי כדשפא השתא
דזוזי גבך אשקול כיוקרא דלקמיה אלא
אמר רב אחא בריה דרב איקא אי איכא
לרמיווי לכתובת אשה מדימין דהא בכתובת
אשה דיניה בזיבורית ואי אמרה ליה איהי
חב לי בינונית בציר פורטא אמר לה אי
שקלת כדינך שקול כדשפא ואי לא שקלי
כיוקרא דלקמיה מכל מקום קשיא אמר
רבא כל דיהיב ליה ממיטב ליתבי ליה

והא מיטב שדרהו כתיב אלא כי אתא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע
מבי רב פפא מיטב הוא דאי לא מזדבן הכא מזדבן במתא
אחריתי לבר מארעא דליתבי ליה ממיטב כי היכי דלקפון עליה זבניא: בעא
מיניה רב שמואל בר אבא מאקרוניא מרבי אבא כשהן שמין יבשלו הן שמין
או בשל עולם הן שמין אליבא דרבי ישמעאל לא תבעי לך דאמר בדניק
שיימינן כי תבעי לך אליבא דרבי עקיבא דאמר בדמזיק שיימינן מאי מיטב
שדרהו אמר רחמנא למעוטי דניק או דלמא למעוטי דעלמא נמי אמר ליה
רחמנא אמר מיטב שדרהו ואת אמרת בשל עולם הן שמין איתביה יאין לו אלא
עידית כולם גובין מן העידית בינונית כולם גובין בינונית וזיבורית כולם גובין
זיבורית יהיו לו עידית ובינונית וזיבורית נוקין בעידית ובעל חוב בבינונית
וכתובת אשה בזיבורית עידית ובינונית נוקין בעידית ב"ה וכתובת אשה
בבינונית בינונית וזיבורית נוקין ובעל חוב בבינונית וכתובת אשה בזיבורית
עידית

עני דזה דרכו ואם החלו טפי מאכילין ולא יפסק. ותפוס לשון ראשון: ואם אמרם מבינונית וזיבורית לא שקיל. כי השתא: אי איכא
לדמויי. להא דרבה: לבעל חוב מדימין לה דבעל חוב דינו בבינונית. בפרק הניקין במסכת גיטין (דף מח:): והשתא אם בא בעל חוב לגבות
מן הלוקח בתשרי וא"ל ללוקח הדין בינונית טפי פורטא כי היכי דליהוי שנה מלוא דלית לי גבך מולא דהשתא מני אמר ליה אי שקלת כ' ואי לא
שקלת בינונית שקול כיוקרא דלקמיה: לפסוקא אשה מדימין לה. וכגון שנתן לה גט בתשרי וחילו ארעיה והיתה כחובתה מאתים
ודיהא למיגבי מוזיבורית כדמסקין התם בפרק הניקין [מט:]: מכל מקום קשיא. מיטב וישב דמרבי סובין: כל דיהיב ליה ממיטב יהיב ליה. וכי
פרע ליה סובין יתן לו מסובין מעולין שלו: והא מיטב שדרהו כתיב. ואי כדקאמרת לכתוב מיטב סתמא: כל מילי. דמטלטלין שיכול להוליכן
ממקום זה למקום אחר הוי מיטב: דאי לא מיוזבן כהא. כולי האי: מיוזבן כמסא אחריס. ולהכי לא כתיב מיטב אלא לגבי שדות והכי
מתירי קראי בשדות יתן מיטב ובמטלטלים אפי' סובין: כשהן שמין. האי עידית וזיבורית: בשלו הן שמין. וההוא דהוי עידית לדדיה
דמזיק יהיב ליה ואי אית ליה עידית וזיבורית ושויה זיבורית דדיה כעידית דעלמא אפילו הכי לא יהיב ליה מזיק לניקן אלא מעידית
דידיה דבתר ארעא דדיה אולין: או בשל עולם הן שמין. ויהיב ליה מוזיבורית שהרי לכל העולם הוא עידית: דאמר בדניקן שיימינן.
וכיון דשויא הן זיבורית כעידית דניקן יהיב ליה מוזיבורית: למעוטי דניקן. דלא אולין בתר מיטב דניקן ואע"ג דהן זיבורית דמזיק
הוא מיטב דניקן הואיל ולא הוי מיטב לעלמא לא יהיב ליה מיהא אכל אי לעלמא הווי מיטב יהיב ליה מיהא אע"ג דלית ליה עידית:
או דלמא למעוטי נמי דעלמא. שדדהו דוקא וההיא דלגביה הווי עידית יהיב ליה: א"ל מיטב שדרהו אמר רחמנא. דאולין בתר
ארעא דדיה יהיב ליה מעידית ארעיה ולא שיימינן בשל עולם: אין לו אלא עידית. כמי שהיו עליו בעל חוב וכתובת אשה
ונוקין: וכסופא אשה בזיבורית. במסכת גיטין בפרק הניקין (דף מט:): תני טעמא דיותר משאש רואה לישא אשה רואה לישא:

עדיית

שיתנו טפי ממחלה מ"מ ליספו ליה עד שימלא למוכרן בשוין דמה
שלין מולא למוכרן בשוין לפי שרואין אותו שהוא דחוק ואית דגרס
אי דזולי כ' אפילו טובא נמי לא ליספו ליה פי' אפילו החלו הרבה
לא ליספו ליה כיון דשוות מאתים זוז חול נמי דכ"ע ואי דליקור
אפילו פורטא ליספו ליה פירוש
אפילו החלו פורטא:

רבינומי ניסן יקרי ארעא.
וא"ת התינה שדות
כדפי' הקונטרס לפי שימוש בקין
וירע במרחשון אלא בתים מאי
חילוק יש בהן בין ניסן לתשרי וי"ל
שרגילין שייקרו בזמן שרגילין לשכור
הבתים ולאחר ששכרו זילו:

לבעל חוב מדימין ליה. ולא
שייך למפרך א"כ הורעת
כחו שלא יפה הכתוב כח בעל חוב
אלא אדרבה הורע כחו דמדאורייתא
דינו בזיבורית: הב' אי זיבורית

טפי פורטא. לא גרסינן או עידית
נזיר פורטא דאס כן מאי פסקין
א"כ נעלת דלת בפני לוח דא"ל
דינו כלל בעידית דקיימא לן דינו
בבינונית: לכתובת אשה
מדימין ליה. ה"ה דהוה מני לאוקמי
בבעל חוב דקאי ביה ודקאמר חב לי
עידית נזיר פורטא אלא לפי שהמחיל
והעמיד בנזיקין ואח"כ צ"ח יחא
ליה למנקט כתיביו כמנא אשה:

אליבא דר' ישמעאל לא תבעי
לך דאמר בדניקן
שיימינן. כיון דליקא מג"ש דשדה שדה
מזיער שדה אחר דהוי דניקן אכל
לר"ע אפשר דהא דקאמר דהאין
דקמשלם לא אתא אלא למעוטי דניקן:
ה"ג

והא מיטב שדרהו כתיב אלא כי אתא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע
מבי רב פפא מיטב הוא דאי לא מזדבן הכא מזדבן במתא
אחריתי לבר מארעא דליתבי ליה ממיטב כי היכי דלקפון עליה זבניא: בעא
מיניה רב שמואל בר אבא מאקרוניא מרבי אבא כשהן שמין יבשלו הן שמין
או בשל עולם הן שמין אליבא דרבי ישמעאל לא תבעי לך דאמר בדניקן
שיימינן כי תבעי לך אליבא דרבי עקיבא דאמר בדמזיק שיימינן מאי מיטב
שדרהו אמר רחמנא למעוטי דניק או דלמא למעוטי דעלמא נמי אמר ליה
רחמנא אמר מיטב שדרהו ואת אמרת בשל עולם הן שמין איתביה יאין לו אלא
עידית כולם גובין מן העידית בינונית כולם גובין בינונית וזיבורית כולם גובין
זיבורית יהיו לו עידית ובינונית וזיבורית נוקין בעידית ובעל חוב בבינונית
וכתובת אשה בזיבורית עידית ובינונית נוקין בעידית ב"ה וכתובת אשה
בבינונית בינונית וזיבורית נוקין ובעל חוב בבינונית וכתובת אשה בזיבורית
עידית

עני דזה דרכו ואם החלו טפי מאכילין ולא יפסק. ותפוס לשון ראשון: ואם אמרם מבינונית וזיבורית לא שקיל. כי השתא: אי איכא
לדמויי. להא דרבה: לבעל חוב מדימין לה דבעל חוב דינו בבינונית. בפרק הניקין במסכת גיטין (דף מח:): והשתא אם בא בעל חוב לגבות
מן הלוקח בתשרי וא"ל ללוקח הדין בינונית טפי פורטא כי היכי דליהוי שנה מלוא דלית לי גבך מולא דהשתא מני אמר ליה אי שקלת כ' ואי לא
שקלת בינונית שקול כיוקרא דלקמיה: לפסוקא אשה מדימין לה. וכגון שנתן לה גט בתשרי וחילו ארעיה והיתה כחובתה מאתים
ודיהא למיגבי מוזיבורית כדמסקין התם בפרק הניקין [מט:]: מכל מקום קשיא. מיטב וישב דמרבי סובין: כל דיהיב ליה ממיטב יהיב ליה. וכי
פרע ליה סובין יתן לו מסובין מעולין שלו: והא מיטב שדרהו כתיב. ואי כדקאמרת לכתוב מיטב סתמא: כל מילי. דמטלטלין שיכול להוליכן
ממקום זה למקום אחר הוי מיטב: דאי לא מיוזבן כהא. כולי האי: מיוזבן כמסא אחריס. ולהכי לא כתיב מיטב אלא לגבי שדות והכי
מתירי קראי בשדות יתן מיטב ובמטלטלים אפי' סובין: כשהן שמין. האי עידית וזיבורית: בשלו הן שמין. וההוא דהוי עידית לדדיה
דמזיק יהיב ליה ואי אית ליה עידית וזיבורית ושויה זיבורית דדיה כעידית דעלמא אפילו הכי לא יהיב ליה מזיק לניקן אלא מעידית
דידיה דבתר ארעא דדיה אולין: או בשל עולם הן שמין. ויהיב ליה מוזיבורית שהרי לכל העולם הוא עידית: דאמר בדניקן שיימינן.
וכיון דשויא הן זיבורית כעידית דניקן יהיב ליה מוזיבורית: למעוטי דניקן. דלא אולין בתר מיטב דניקן ואע"ג דהן זיבורית דמזיק
הוא מיטב דניקן הואיל ולא הוי מיטב לעלמא לא יהיב ליה מיהא אכל אי לעלמא הווי מיטב יהיב ליה מיהא אע"ג דלית ליה עידית:
או דלמא למעוטי נמי דעלמא. שדדהו דוקא וההיא דלגביה הווי עידית יהיב ליה: א"ל מיטב שדרהו אמר רחמנא. דאולין בתר
ארעא דדיה יהיב ליה מעידית ארעיה ולא שיימינן בשל עולם: אין לו אלא עידית. כמי שהיו עליו בעל חוב וכתובת אשה
ונוקין: וכסופא אשה בזיבורית. במסכת גיטין בפרק הניקין (דף מט:): תני טעמא דיותר משאש רואה לישא אשה רואה לישא:

עני דזה דרכו ואם החלו טפי מאכילין ולא יפסק. ותפוס לשון ראשון: ואם אמרם מבינונית וזיבורית לא שקיל. כי השתא: אי איכא
לדמויי. להא דרבה: לבעל חוב מדימין לה דבעל חוב דינו בבינונית. בפרק הניקין במסכת גיטין (דף מח:): והשתא אם בא בעל חוב לגבות
מן הלוקח בתשרי וא"ל ללוקח הדין בינונית טפי פורטא כי היכי דליהוי שנה מלוא דלית לי גבך מולא דהשתא מני אמר ליה אי שקלת כ' ואי לא
שקלת בינונית שקול כיוקרא דלקמיה: לפסוקא אשה מדימין לה. וכגון שנתן לה גט בתשרי וחילו ארעיה והיתה כחובתה מאתים
ודיהא למיגבי מוזיבורית כדמסקין התם בפרק הניקין [מט:]: מכל מקום קשיא. מיטב וישב דמרבי סובין: כל דיהיב ליה ממיטב יהיב ליה. וכי
פרע ליה סובין יתן לו מסובין מעולין שלו: והא מיטב שדרהו כתיב. ואי כדקאמרת לכתוב מיטב סתמא: כל מילי. דמטלטלין שיכול להוליכן
ממקום זה למקום אחר הוי מיטב: דאי לא מיוזבן כהא. כולי האי: מיוזבן כמסא אחריס. ולהכי לא כתיב מיטב אלא לגבי שדות והכי
מתירי קראי בשדות יתן מיטב ובמטלטלים אפי' סובין: כשהן שמין. האי עידית וזיבורית: בשלו הן שמין. וההוא דהוי עידית לדדיה
דמזיק יהיב ליה ואי אית ליה עידית וזיבורית ושויה זיבורית דדיה כעידית דעלמא אפילו הכי לא יהיב ליה מזיק לניקן אלא מעידית
דידיה דבתר ארעא דדיה אולין: או בשל עולם הן שמין. ויהיב ליה מוזיבורית שהרי לכל העולם הוא עידית: דאמר בדניקן שיימינן.
וכיון דשויא הן זיבורית כעידית דניקן יהיב ליה מוזיבורית: למעוטי דניקן. דלא אולין בתר מיטב דניקן ואע"ג דהן זיבורית דמזיק
הוא מיטב דניקן הואיל ולא הוי מיטב לעלמא לא יהיב ליה מיהא אכל אי לעלמא הווי מיטב יהיב ליה מיהא אע"ג דלית ליה עידית:
או דלמא למעוטי נמי דעלמא. שדדהו דוקא וההיא דלגביה הווי עידית יהיב ליה: א"ל מיטב שדרהו אמר רחמנא. דאולין בתר
ארעא דדיה יהיב ליה מעידית ארעיה ולא שיימינן בשל עולם: אין לו אלא עידית. כמי שהיו עליו בעל חוב וכתובת אשה
ונוקין: וכסופא אשה בזיבורית. במסכת גיטין בפרק הניקין (דף מט:): תני טעמא דיותר משאש רואה לישא אשה רואה לישא:

עדיית